

Analyse af Læringsfællesskaber for alle i Rødovre Kommune

Supplerende sammenlignende analyse

Thyge Tegtmejer, Hanne Louise Søgaard Jensen, Asger Graa Andreasen og Nanna Høygaard Lindeberg

*Analyse af Læringsfællesskaber for alle i Rødovre Kommune –
Supplerende sammenlignende analyse*

© VIVE og forfatterne, 2022

e-ISBN: 978-87-7582-081-8

Forsidefoto: Ricky John Molloy/VIVE

Projekt: 301903

Finansiering: Rødovre Kommune

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

Forord

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd – har 2021-2022 gennemført en analyse af organisering og strategi på skole- og specialundervisningsområdet i Rødovre Kommune. Tidligere er der udgivet et kortfattet statusnotat med foreløbige analyser og en hovedrapport, der går på tværs af spørgeskemadata og kvalitative data og besvarer undersøgelsens centrale spørgsmål om organiseringens særlige styrker og begrænsninger. Denne supplerende udgivelse er en mere kortfattet sammenlignende analyse, hvor data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt klasse- og kontaktlærere på 7. og 9. klassetrin i Rødovre Kommune sammenlignes med besvarelser fra klasse-/kontaktlærere fra 10 andre kommuner, som har indgået i VIVEs evaluering af inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand.

Dataindsamling og analyse er gennemført af analytiker Hanne Louise Søgaard Jensen, analytiker Asger Graa Andreasen og forsker Thyge Tegtmejer, som også er projektleder for undersøgelsen. Analyse og afrapportering er fagligt kvalitetssikret af projektchef Nanna Høygaard Lindeberg samt korrekturlæst og sat op af VIVEs kvalitetssikring.

Undersøgelsen er rekvireret og finansieret af Rødovre Kommune.

Vi ønsker endnu en gang at takke de fagprofessionelle, som har deltaget i dataindsamlingen for den nærværende analyse, og at takke skoleafdelingen ved Børne- og Kulturforvaltningen i Rødovre Kommune for et godt samarbejde undervejs i processen.

Carsten Strømbæk Pedersen

Forsknings- og analysechef for VIVE Børn og Uddannelse

Indhold

Sammenfatning	5
1 Baggrund og formål.....	7
1.1 Metoder, dataindsamling og analyse	8
2 Skolernes arbejde med inkluderende læringsmiljøer i Rødovre Kommune og andre kommuner	10
2.1 Lærernes vurdering af opgavens størrelse i forhold til at skabe inkluderende læringsmiljøer	10
2.2 Oplevelsen af at lykkes med at tilrettelægge undervisningen	12
2.3 Inddragelsen af perspektiver fra børn med særlige behov samt deres forældre i arbejdet	14
2.4 Lærernes vurdering af samarbejdet i og omkring skolen	15
Litteratur	20

Sammenfatning

I denne rapportes komparative analyse sammenligner vi besvarelser fra en spørgeskemaundersøgelse fra klasse-/kontaktlærere på 7. og 9. klassetrin i Rødovre Kommune med besvarelser fra tilsvarende medarbejdere fra 10 andre kommuner, som har besvaret det samme spørgeskema. Der hvor vi har vurderet, at det var relevant, har vi sammenlignet med resultaterne fra Hovedanalysen (Tegtmejer et al., 2022), herunder især med besvarelserne på en spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere og pædagoger tilknyttet 3. og 5. klassetrin på skolerne i Rødovre Kommune i 2021.

Lærernes vurdering af opgaven med at skabe inkluderende læringsmiljøer

Majoriteten af lærerne på 7. og 9. klassetrin i Rødovre Kommune vurderer, at opgaven med at skabe et inkluderende læringsmiljø i klasserne på deres skoler er gennemsnitligt (63 %). Knap halvdelen af lærerne på 7. og 9. klassetrin i de 10 sammenligningskommuner har den samme vurdering (47 %). I disse øvrige kommuner vurderer 40 % af lærerne, at opgaven er stor eller meget stor. Heroverfor er det iøjnefaldende, at ingen af de adspurgte lærere på 7. og 9. klassetrin i Rødovre Kommune vurderer, at opgaven er stor eller meget stor. Der er desuden en iøjnefaldende forskel mellem besvarelserne fra medarbejderne tilknyttet 7. og 9. klassetrin og medarbejderne på 3. og 5. klassetrin, som består i, at hovedparten af de adspurgte skolemedarbejdere på 3. og 5. klassetrin vurderer, at opgaven med at skabe et læringsfællesskab, hvor alle børn kan deltage i klassen, er stor eller meget stor (71 %). 21 % angiver, at opgaven er gennemsnitlig i deres klasse, og 8 % vurderer, at opgaven er lille.

Der er flere fortolkningsmuligheder i forhold til denne forskel, som muligvis kan omhandle rammer, kompetencer, flere børn med behov for støtte i de yngre klasser eller en række af samvirkende årsager. Med afsæt i denne rapportes analyse kan vi ikke give entydige årsagsforklaringer, men hvad end årsagen eller årsagerne er, peger analysen altså på, at det særligt er medarbejdere i indskoling og første halvdel af mellemtrinnet, som oplever, at opgaven er stor eller meget stor, og i markant mindre grad medarbejderne i de ældre klasser. I forhold til eventuelle fremtidige initiativer i forhold til at understøtte den faglige udvikling og indsats på skoleområdet er det væsentligt at være opmærksom på en sådan forskel.

Lærernes vurdering af, om de lykkes med at tilrettelægge undervisningen, så alle trives og udvikler sig socialt og fagligt

29 % af de adspurgte lærere tilknyttet 7. og 9. klassetrin i Rødovre Kommune angiver, at de i høj grad eller i meget høj grad lykkes med at tilrettelægge undervisningen, så alle børn trives i skolens faglige fællesskaber. Det er en lavere andel end i de kommuner, som vi sammenligner med, hvor 38 % af lærerne angiver, at de i høj grad lykkes på dette område. Ser vi på vurderingen af at lykkes med at tilrettelægge undervisningen, så alle børn trives i skolens sociale fællesskaber, er det 38 % af lærerne tilknyttet 7. og 9. klassetrin i Rødovre Kommune, som oplever dette i høj grad, sammenlignet med 48 % i andre kommuner.

Sammenholder vi disse resultater med besvarelser fra medarbejderne på 3. og 5. klassetrin i Rødovre Kommune, er der på 3. og 5. klassetrin en højere vurdering af, at man lykkes med opgaverne, både i forhold til at skabe social og faglig trivsel og udvikling. Der er altså samlet set en højere andel af medarbejderne på 3. og 5. klassetrin i forhold til på 7. og 9. klassetrin, som oplever, at det er en stor eller meget stor opgave, men også en vurdering af, at man i højere grad lykkes med at skabe et læringsmiljø, hvor alle børn trives og udvikler sig fagligt og socialt.

Inddragelsen af perspektiver fra børn med særlige behov samt deres forældre

Majoriteten af lærerne tilknyttet 7. og 9. klassetrin i Rødovre Kommune vurderer, at de i nogen grad lykkes med at inddrage perspektiver fra børn og unge med særlige behov og deres forældre (71 %). Sammenlignet med de 10 andre kommuner er der en lidt mindre andel af medarbejderne i Rødovre Kommune, som vurderer, at man i høj grad eller i meget høj grad lykkes med dette, mens der samtidig også er en lidt mindre andel i Rødovre Kommune end i sammenligningskommunerne, som vurderer, at man i mindre grad eller slet ikke lykkes med det. Samlet set peger analysen på, at der i Rødovre Kommune såvel som i andre kommuner er et rum for i højere grad at inddrage perspektiver fra børn med særlige behov og deres forældre. Vores kvalitative undersøgelser peger dog også på, at dette ikke er nogen let eller simpel opgave.

Lærernes vurdering af samarbejdet i og omkring skolen

Lærerne tilknyttet 7. og 9. klassetrin i Rødovre Kommune angiver i markant højere grad, end det er tilfældet i sammenligningskommunerne, at samarbejdet med skoleforvaltningen og socialforvaltningen i kommunen fungerer i høj grad eller i meget høj grad. Samtidig er der en lavere andel af lærerne i Rødovre Kommune, som vurderer, at samarbejdet med klassens forældre i høj grad er velfungerende, lige som en lavere andel af lærerne vurderer, at der i høj grad er et velfungerende samarbejde med pædagogerne.

Lærerne i Rødovre Kommune vurderer i højere grad, at de sparrer med deres kollegaer om at tilrettelægge et inkluderende læringsmiljø sammenlignet med lærere i andre kommuner. Imidlertid er der en lidt mindre andel af medarbejderne i Rødovre Kommune, som vurderer, at de i høj grad eller i meget høj grad har let adgang til hjælp og vejledning fra en medarbejder med stor specialpædagogisk viden.

I forhold til det videre udviklingsarbejde vil det være væsentligt at være opmærksom på disse områder, hvor lærere i Rødovre Kommune angiver, at samarbejdet i og omkring skolen er mindre velfungerende.

1 Baggrund og formål

Rødovre Kommune har bedt VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velværd – om at gennemføre en analyse af deres organisering, praksis og strategi på skole- og specialundervisningsområdet, samlet benævnt 'Læringsfællesskaber for alle'. Overordnet set er formålet med denne undersøgelse at analysere støttemuligheder i skolen under Læringsfællesskaber for alle, dvs. nogle af de styrkesider og muligheder såvel som udfordringer og potentialer for videre udvikling, som organiseringen rummer. Hovedrapporten, som tidligere er udgivet, bestod af en samlet analyse af disse fokuspunkter med afsæt i både survey-data og kvalitative data (Tegtmejer et al., 2022). Denne rapport indeholder en mere kortfattet komparativ analyse, hvor Rødovre Kommune sammenlignes med 10 andre kommuner for så vidt angår følgende centrale områder for inklusion og støtte:

- Lærernes vurdering af størrelsen af opgaven med at skabe inkluderende læringsmiljøer i klasserne på deres skoler
- Lærernes vurdering af, om de lykkes med at tilrettelægge undervisningen, så alle trives og udvikler sig socialt og fagligt
- Lærernes vurdering af, om man lykkes med at inddrage perspektiver fra børn og unge med særlige behov samt deres forældre
- Lærernes vurdering af samarbejdet i og omkring skolen, bl.a. mellem lærere, pædagoger og skoleledelsen
- Lærernes vurdering af adgangen til sparring og støtte i forbindelse med deres arbejdsopgaver i forbindelse med at skabe læringsfællesskaber for alle.

Baggrunden for den samlede analyse er, at Rødovre Kommune i 2019 indførte en ny organisering af området for specialundervisning og støtte på skolerne. Centrale elementer i den nye organisering var en præcisering af kommunens børne- og ungesyn og et ønske om at udvikle en bredere række af forebyggende, foregribende og indgribende støtteindsatser i regi af almenskolerne. Ligeledes indebar den nye organisering, at skolerne etablerede et Pædagogisk Indsatsteam (PIT) med ressourcemedarbejdere, som kan støtte almenskolemedarbejderne i arbejdet med at tilpasse læringsmiljøet til alle børn. Formålet med disse støtteindsatser på skolerne er i højere grad at søge at tilgodese børns støttebehov inden for rammerne af almenskolen og dermed også at bidrage til at forebygge en del af behovet for segregerede foranstaltninger.

Organiseringen indebar desuden en omlægning af de hidtidige specialundervisningstilbud til et center med to afdelinger. Visitation til støtte organiseres, jf. den nye strategi, i niveau 1-5, hvor 1-3 finder sted på skolerne og består af indsatser i eller på tværs af almenklasser. Til forskel herfra er niveau 4 og 5 tilbud uden for almenskolen, som kræver visitation, og hvor en elev modtager støtte i enten kommunens center (niveau 4) eller et specialtilbud uden for eller i kommunen (niveau 5). Læringsfællesskaber for alle er Rødovre Kommunes overordnede betegnelse for denne forandring af området, og er det begreb, som kommunen anvender frem for inklusion.

1.1 Metoder, dataindsamling og analyse

Analysen tager afsæt i spørgeskemadata med besvarelser fra klasse-/kontaktlærere på Rødovres kommunale folkeskoler, som sammenholdes med besvarelser fra klasse-/kontaktlærere i 10 andre kommuner i Danmark. Kommunerne har indgået i VIVEs nationale evaluering af inklusion og specialpædagogisk støtte og er udvalgt ud fra kriterier, som omhandler organisering af betalingsforpligtelsen i forhold til specialundervisning, segregeringsgrad og ud fra geografisk spredning (Lindeberg et al., 2022).

Spørgeskemaerne er besvaret af klasse-/kontaktlærere på 7. og 9. klassetrin, og resultaterne afspejler dermed et udsnit af fagprofessionelle, som arbejder med bestemte og afgrænsede klassetrin. Dette betyder, at man ikke nødvendigvis kan generalisere fra de fund, som beskrives nedenfor, til, at billedet vil være det samme på alle øvrige klassetrin, hverken i Rødovre Kommune eller i de 10 sammenligningskommuner. De steder, hvor der er iøjnefaldende forskelle mellem besvarelserne fra skolemedarbejdere på 7. og 9. klassetrin og besvarelserne fra medarbejdere på 3. og 5. klassetrin (hvor analysen er afrapporteret i hovedanalysen for Rødovre Kommune), vil vi kommentere på dette.

Der er kun et delvist overlap mellem besvarelser fra medarbejdere på 3. og 5. klassetrin og lærere på 7. og 9. klassetrin, idet medarbejderne på 3. og 5. klassetrin både er besvaret af klasse-/kontaktlærere og pædagoger, som er fast tilknyttet de nævnte klasser, samt idet de har besvaret et tilpasset spørgeskema, hvor en række af spørgsmål er tilrettet efter særlige organiseringer og praksisser i Rødovre Kommune. Heroverfor har medarbejderne på 7. og 9. klassetrin besvaret præcist de samme spørgsmål som skolemedarbejderne i de 10 sammenligningskommuner, hvilket giver mulighed for en mere direkte sammenligning. Dette setup giver et grundlag for at indkredse både væsentlige ligheder og forskelle mellem besvarelserne fra medarbejderne i Rødovre Kommune og medarbejderne i andre kommuner. Vi sammenholder således besvarelser fra Rødovre Kommune med en række gennemsnitlige værdier fra 10 andre kommuner med henblik på at afdække, om besvarelserne fra medarbejderne i Rødovre Kommune afviger væsentligt fra de øvrige kommuner.

I spørgeskemaundersøgelsen for 7. og 9. klasse har 24 ud af i alt 30 lærere i Rødovre Kommune svaret helt eller delvist på det tilsendte spørgeskema. Dette udgør en svarprocent på 80. 306 ud af 390 lærere i de 10 sammenligningskommuner har svaret helt eller delvist på spørgeskemaet, dvs. en svarprocent på 78,5. Besvarelsesprocenten for lærere i Rødovre Kommune er forholdsvist høj, men antallet af lærere er relativt begrænset (24 lærere). Det betyder for det første, at vi for overskuelighedens skyld så vidt muligt grupperer lærernes svar i grovere kategorier. For det andet betyder det, at forskellene mellem lærerne i Rødovre Kommune og andre kommuner skal være relativt store, før vi kan konkludere, at de er statistisk signifikante. I analysen præsenterer vi både statistisk signifikante og ikke-signifikante resultater og markerer løbende de statistisk signifikante resultater i tabeller og figurer med stjerner. Ved statistisk signifikante resultater er vi mere sikre på, at forskellene mellem Rødovre Kommune og andre kommuner ikke er tilfældige. Markeringen af statistisk signifikans kan dermed læses som en form for markering af, hvor sikre konklusionerne er.

Det gælder for den samlede undersøgelse, at deltagerne jf. Databeskyttelsesforordningen er informeret om studiets formål, data, dataopbevaring og -behandling, og alle data er opbevaret og behandlet sikkert. De deltagende personer og skoler er pseudonymiserede, og deltagerne benævnes med funktionstitler eller pseudonymiserede navne (Databeskyttelsesforordningen, 2016).

2 Skolernes arbejde med inkluderende læringsmiljøer i Rødovre Kommune og andre kommuner

Undersøgelsens hovedformål er som sagt at analysere styrker og muligheder såvel som udfordringer og potentialer i 'Læringsfællesskaber for alle', som er Rødovre Kommunes betegnelse for deres organisering, praksis og strategi på skole- og specialundervisningsområdet. Analyserne, der præsenteres her, tager udgangspunkt i en række centrale aspekter af skolernes aktuelle organisering og praksis i forhold til inkluderende læringsmiljøer, og er opdelt i følgende afsnit:

- 2.1 Lærernes vurdering af opgavens størrelse i forhold til at skabe inkluderende læringsmiljøer
- 2.2 Oplevelsen af at lykkes med at tilrettelægge undervisningen
- 2.3 Inddragelsen af perspektiver fra børn med særlige behov samt deres forældre i arbejdet
- 2.4 Lærernes vurdering af samarbejdet i og omkring skolen

Ved komparativt at analysere lærernes svar i Rødovre Kommune med svar fra lærere i andre kommuner er vi i stand til at give et bud på, hvordan Rødovre Kommune, jf. lærernes vurderinger, klarer sig på skole- og specialundervisningsområdet, sammenlignet med andre kommuner. Den sammenlignende analyse bidrager dermed også til at udpege potentialer og begrænsninger ved den aktuelle organisering på området. De væsentligste videre perspektiver og opmærksomhedspunkter beskrives løbende gennem analysen.

2.1 Lærernes vurdering af opgavens størrelse i forhold til at skabe inkluderende læringsmiljøer

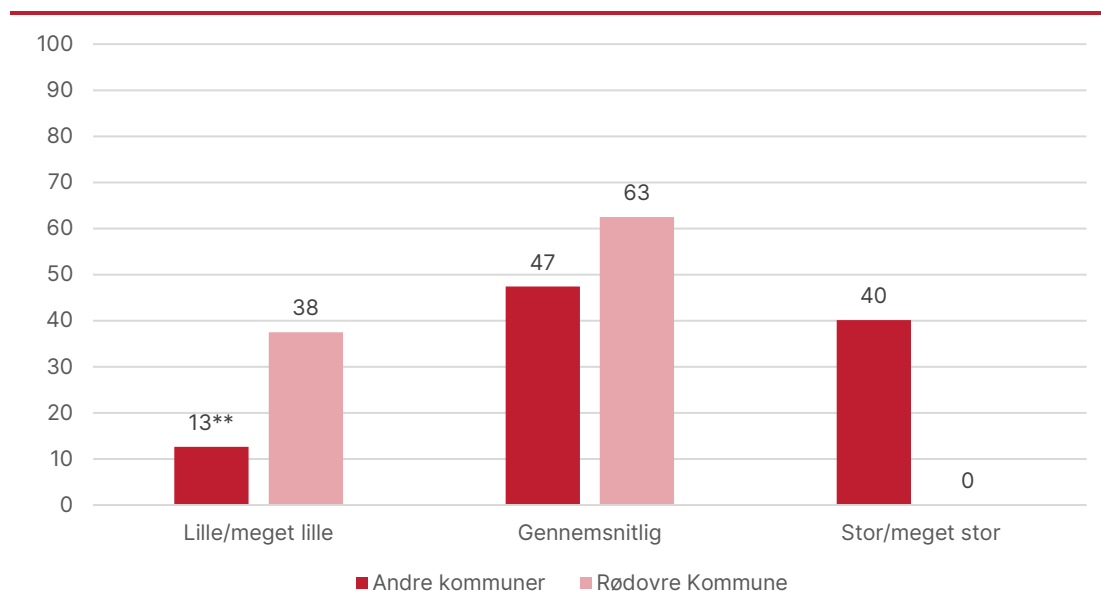
Oplevelsen af opgaven med at skabe inkluderende læringsmiljøer kan variere alt efter medarbejdernes kompetencer, børnenes særlige undervisningsmæssige behov og de ressourcer og samarbejds muligheder, der er til rådighed på skolerne. Lærerne er anmodet om en overordnet og samlende vurdering af opgavens størrelse. I nogle af de efterfølgende analyser er der spurgt ind til mere specifikke dele af arbejdet med inkluderende læringsmiljøer.

I forbindelse med den evaluering af inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand, VIVE har gennemført for Børne- og Undervisningsministeriet, har VIVE foruden de medarbejderrettede spørgeskemaundersøgelser også gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt skolelederne i udvalgte kommuner. Den viser, at cirka halvdelen af skolelederne vurderer, at opgaven med at skabe inkluderende læringsmiljøer på deres skole er stor eller meget stor, når de skal sammenligne med andre skoler i deres kommune (Lindeberg et al., 2022).

Nedenfor sammenholder vi lærernes vurdering af opgavens størrelse med den tilsvarende vurdering fra lærere i de 10 sammenligningskommuner.

I Figur 2.1 er afsættet som nævnt, at lærerne er spurgt ind til deres overordnede vurdering af, hvor stor en opgave det er at skabe et inkluderende læringsmiljø i den eller de klasser, som de underviser.

Figur 2.1 Spørgsmål til lærere på 7. og 9. klassetrin: Efter din vurdering, hvor stor er opgaven med at skabe et inkluderende læringsmiljø i din klasse sammenlignet med de øvrige klasser på skolen? Procent

Anm.: Med * er markeret statistisk signifikante forskelle mellem Rødovre Kommune og andre kommuner. * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$. Ved kategorien 'Stor/meget stor' er der 0 respondenter i Rødovre-gruppen, hvorfor der ikke er gennemført signifikantest af forskellen.

Note: Andre kommuner: $N = 302$. Rødovre Kommune $N = 24$. 'Ved-ikke'-svar er sorteret fra.

Kilde: VIVEs spørgeskema til lærere på 7. og 9. klassetrin.

Som Figur 2.1 viser, er det majoriteten af lærerne på 7. og 9. klassetrin i Rødovre Kommune, som vurderer, at opgaven er gennemsnitlig (63 %). Det er iøjnefaldende, at ingen vurderer, at opgaven er stor eller meget stor. Til sammenligning vurderer 40 % af lærerne i andre kommuner, at opgaven er stor eller meget stor.

Der er en iøjnefaldende forskel på besvarelsen af dette spørgsmål fra lærerne på 7. og 9. klassetrin i Rødovre Kommune og så den måde, som medarbejderne på 3. og 5. klassetrin i Rødovre Kommune har besvaret et tæt beslægtet spørgsmål. Hvor 7. og 9.-klasse-lærerne har besvaret spørgsmålet om, hvor stor de vurderer, at opgaven er med at skabe et inkluderende læringsmiljø i deres klasse, sammenlignet med de øvrige klasser på skolen, har medarbejderne på 3. og 5. klassetrin fået stillet et spørgsmål om, hvordan de vurderer opgavens størrelse i forhold til at skabe et læringsfællesskab, hvor alle børn kan deltage i deres klasse. Forskellen på spørgsmålsformulering skyldes, som nævnt i metodeafsnittet, at spørgeskemaet til medarbejdere på 3. og 5. klassetrin er omarbejdet og tilpasset, men vi vurderer, at formuleringerne ligger så tæt på hinanden, at man med en vis rimelighed kan sammenligne besvarelsene på de forskellige klasse-

trin. Den iøjnefaldende forskel består i, at hovedparten af de adspurgte skolemedarbejdere på 3. og 5. klassetrin vurderer, at opgaven med at skabe et læringsfællesskab, hvor alle børn kan deltage i klassen, er stor eller meget stor (71 %). 21 % angiver, at opgaven er gennemsnitlig i deres klasse, 8 % vurderer, at opgaven er lille, mens der ikke er nogen, som vurderer, at opgaven er meget lille.

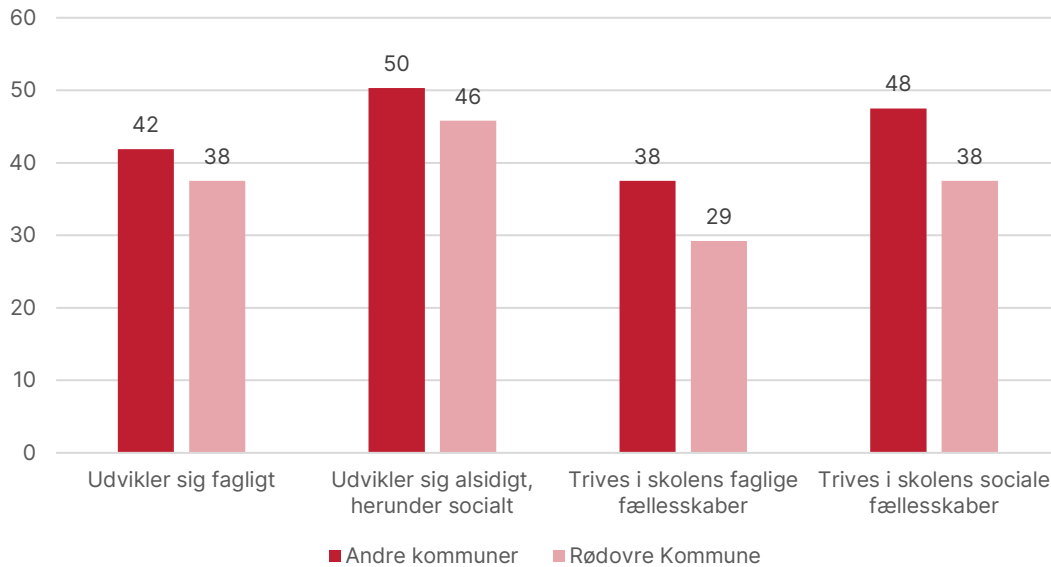
Et forsigtigt bud på en forklarende hypotese i forhold til denne forskel kunne være, at man i Rødovre Kommune oplever et større pres i de yngre klasser med flere børn med støttebehov end tidligere, hvilket er en erfaring som en række kommuner har i disse år. Med afsæt i denne rapport's analyse kan vi ikke komme med entydige årsagsforklaringer, men hvad end årsagen eller årsagerne er, peger analysen på, at det særligt er medarbejdere i indskoling og første halvdel af mellemtrinnet, som oplever, at opgaven er stor eller meget stor, og i markant mindre grad medarbejderne i de ældre klasser. I forhold til et eventuelt fremtidigt udviklingsarbejde med at understøtte faglig udvikling og indsatser er det væsentligt at være opmærksom på en sådan forskel.

2.2 Oplevelsen af at lykkes med at tilrettelægge undervisningen

De fleste lærere i Rødovre Kommune angiver, at opgaven med at skabe et inkluderende læringsmiljø i deres klasse er gennemsnitlig, men de har varierende oplevelser af, om de lykkes med at tilrettelægge undervisningen på en række væsentlige parametre.

Klasse-/kontaktlærerne i Rødovre Kommune tilknyttet 7. og 9. klassetrin har i lidt lavere grad en oplevelse af, at de lykkes med at tilrettelægge undervisningen, så børnene trives, sammenlignet med lærere på de tilsvarende klassetrin i andre kommuner. Således angiver 29 % af de adspurgte lærere i Rødovre Kommune, at de i høj grad eller i meget høj grad lykkes med at tilrettelægge undervisningen, så alle børn trives i skolens faglige fællesskaber. Det er en lavere andel end i de kommuner, som vi sammenligner med, hvor 38 % af lærerne i høj grad oplever at lykkes på dette område. Ser vi på oplevelsen af at lykkes med at tilrettelægge undervisningen, så alle børn trives i skolens sociale fællesskaber, er det 38 % af lærerne tilknyttet 7. og 9. klassetrin i Rødovre Kommune, som oplever dette i høj grad, sammenlignet med 48 % i andre kommuner.

Figur 2.2 Spørgsmål til lærere på 7. og 9. klassetrin: I hvilken grad oplever du, at I på skolen lykkes med at tilrettelægge undervisningen, så alle børn 'udvikler sig fagligt', 'udvikler sig alsidigt, herunder socialt', 'trives i skolens faglige fællesskaber' og 'trives i skolens sociale fællesskaber'. I høj grad/i meget høj grad. Procent

Anm.: Med * er markeret statistisk signifikante forskelle mellem Rødovre Kommune og andre kommuner. *p < 0,05, **p < 0,01, *** p < 0,001.

Note: Andre kommuner: N = 293-298. Rødovre Kommune N = 24. 'Ved-ikke'-svar er sorteret fra.

Kilde: VIVEs spørgeskema til lærere på 7. og 9. klassetrin.

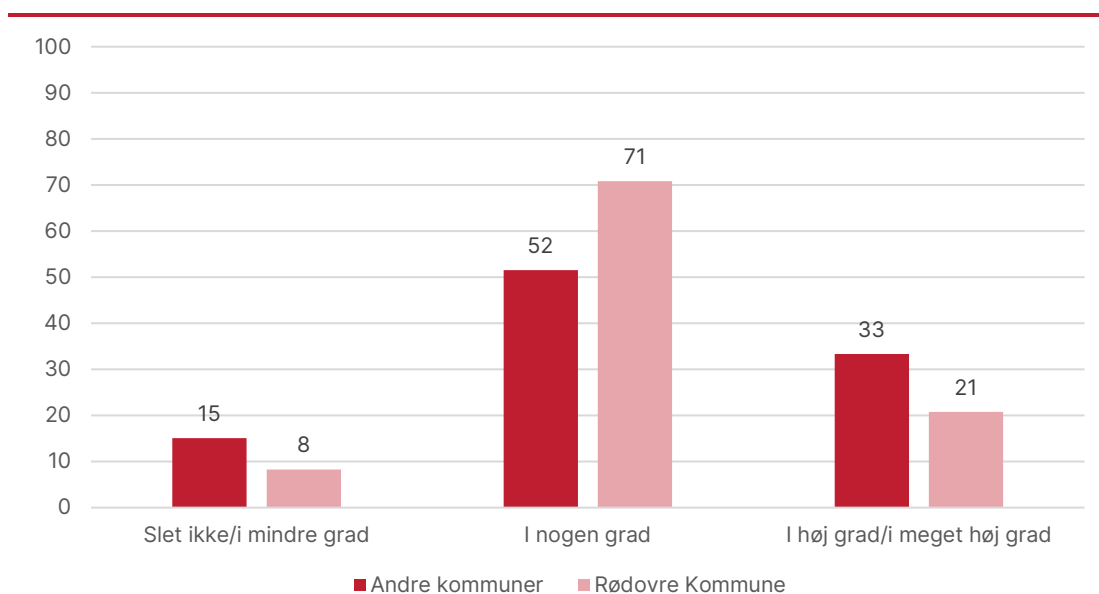
Sammenholder vi besvarelsene fra lærerne tilknyttet 7. og 9. klassetrin med besvarelsene fra klasse-/kontaktlærere samt tilknyttede pædagoger på 3. og 5. klassetrin (se hovedrapporten side 25), er der en række ligheder og forskelle. I forhold til vurderingen af, hvorvidt man lykkes med at tilrettelægge undervisningen, så alle børn udvikler sig fagligt, er der hos medarbejderne på 3. og 5. klassetrin den samme procentandel (38 %) som hos medarbejderne på 7. og 9. klassetrin, som angiver, at man formår dette i høj grad eller i meget høj grad. I forhold til at lykkes med at tilrettelægge undervisningen, så alle børn udvikler sig alsidigt, herunder socialt, er der jf. hovedrapporten flere medarbejdere på 3. og 5. klassetrin, som vurderer, at man lykkes med dette i høj grad eller i meget høj grad, nemlig 52 % mod 46 % for lærerne på 7. og 9. klassetrin. Forskellene er noget større i forhold til spørgsmålene om, i hvilken grad man lykkes med at tilrettelægge undervisningen, så alle børn trives fagligt (38 % på 3. og 5. klassetrin mod 29 % på 7. og 9. klassetrin), eller så alle børn trives i skolens sociale fællesskaber (49 % på 3. og 5. klassetrin mod 38 % på 7. og 9. klassetrin). Der er altså både en højere andel af medarbejderne på 3. og 5. klassetrin i forhold til på 7. og 9. klassetrin, som oplever, at det er en stor eller meget stor opgave, men også at man i højere grad lykkes med at skabe et læringsmiljø, hvor alle børn trives fagligt og trives socialt.

2.3 Inddragelsen af perspektiver fra børn med særlige behov samt deres forældre i arbejdet

I forbindelse med inklusionseftersynet i 2016 understregede ekspertgruppen bag eftersynet, at vigtig viden om, hvad der fx motiverer eleven, kan gå tabt, hvis man ikke i tilstrækkelig grad formår at inddrage børnenes og forældrenes perspektiver i de løsninger, man arbejder med i forhold til børns særlige behov (MBUL, 2016). Den evaluering af inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand, som VIVE har gennemført for Børne- og Undervisningsministeriet, viser, at klasse-/kontaktlærere i de deltagende kommuner i varierende grad vurderer, at de lykkes med at inddrage perspektiver fra børnene med særlige behov samt deres forældre i forhold til arbejdet med at tilrettelægge en inkluderende praksis (Lindeberg et al., 2022).

Vi har spurgt klasse-/kontaktlærerne på 7. og 9. klassetrin til deres vurdering af, i hvilken grad de oplever, at de selv og deres kolleger lykkes med at inddrage perspektiver fra børn med særlige behov og deres forældre i arbejdet med tilrettelæggelse af inkluderende praksis. Nedenfor sammenstiller vi besvarelserne fra lærerne i Rødovre Kommune med besvarelserne fra lærerne fra de 10 sammenligningskommuner.

Figur 2.3 Spørgsmål til lærere på 7. og 9. klassetrin: I hvilken grad oplever du, at du og dine kolleger lykkes med at inddrage børn med særlige behov og deres forældres perspektiver i jeres arbejde med tilrettelæggelse af en inkluderende praksis? Procent

Anm.: Med * er markeret statistisk signifikante forskelle mellem Rødovre Kommune og andre kommuner. *p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

Note: Andre kommuner: N = 291. Rødovre Kommune N = 24. 'Ved-ikke'-svar er sorteret fra.

Kilde: VIVEs spørgeskema til lærere på 7. og 9. klassetrin.

Figur 2.3 viser, at majoriteten af lærerne i Rødovre Kommune vurderer, at de i nogen grad lykkes med at inddrage børn med særlige behov og deres forældres perspektiver (71 %). En lidt mindre andel (21 %) af lærerne i Rødovre Kommune vurderer, at man i høj grad eller i meget høj grad lykkes med dette, mens der samtidig også er en lidt mindre

andel i Rødovre Kommune som vurderer, at man i mindre grad eller slet ikke lykkes med det (8 %).

Også på dette punkt er der en interessant forskel på besvarelserne fra skolemedarbejderne på 7. og 9. klassetrin og skolemedarbejderne på 3. og 5. klassetrin. Medarbejderne på 3. og 5. klassetrin har her besvaret et spørgsmål, som er lidt anderledes og mere målrettet netop Læringsfællesskaber for alle, men som vi vurderer, at man med en vis rimelighed kan sammenligne med det ovennævnte spørgsmål til lærerne på 7. og 9. klassetrin. Medarbejderne på 3. og 5. klassetrin har besvaret spørgsmålet 'I hvilken grad oplever du, at du og dine kolleger lykkes med at inddrage børns og forældres perspektiver i jeres arbejde med tilrettelæggelse af Læringsfællesskaber for alle?' Her svarer 17 % i mindre grad eller slet ikke, 35 % svarer i nogen grad, mens 44 % svarer, at man i høj grad eller i meget høj grad lykkes med dette.

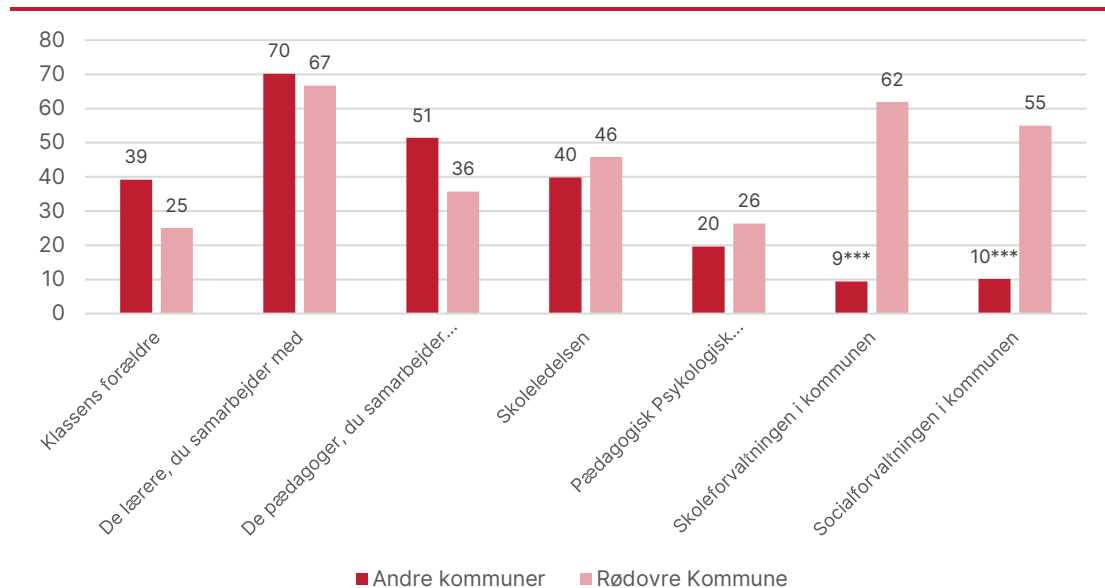
Der er altså både en markant højere andel af medarbejderne på 3. og 5. klassetrin som vurderer, at man i mindre grad/slet ikke hhv. i høj grad/ i meget høj grad lykkes med opgaven, mens andelen af medarbejdere, som angiver, at man i nogen grad lykkes er tilsvarende mindre (se i øvrigt [hovedrapporten](#) side 25-26.)

Samlet kan man sige, at der i Rødovre Kommune ligesom i andre kommuner er et potentiale for at inddrage perspektiver fra børn med særlige behov og disse børns forældre i højere grad, end det er tilfældet i dag. Ligeledes er det et vigtigt resultat, at lærerne og pædagogerne på 3. og 5. klassetrin har en højere vurdering end skolemedarbejderne på 7. og 9. klassetrin i forhold til, at man faktisk lykkes med dette. En faktor, som muligvis kan have betydning, hvis vi skal forsøge at fortolke dette resultat, er det forhold, at der ofte er en tættere dialog mellem hjem og skole i de yngre klasser, og at medarbejderne derfor muligvis også vurderer, at man bedre lykkes med at inddrage forældreperspektiver. Ligeledes kan det have betydning, at spørgeskemaet for 3. og 5. klassetrin er besvaret af både lærere og pædagoger, mens spørgeskemaet for 7. og 9. klassetrin alene er besvaret af lærere. Pædagoger i skolen har ofte andre typer af opgaver i forhold til børnene. De har en faglighed, som i høj grad er funderet på relationsarbejdet til børnene, ligesom de også ser børnene i andre kontekster såsom SFO og klub. Disse forhold har muligvis også betydning i forhold til en vurdering af, om man lykkes med at inddrage børnenes perspektiver.

2.4 Lærernes vurdering af samarbejdet i og omkring skolen

Et velfungerende samarbejde mellem lærerne og en række af de øvrige centrale aktører er vigtigt for at skabe et godt inkluderende læringsmiljø. I spørgeskemaundersøgelsen har vi spurgt klasse-/kontaktlærerne tilknyttet 7. og 9. klassetrin til deres vurdering af, i hvilken grad samarbejdet omkring at skabe inkluderende læringsmiljøer fungerer i forhold til en række af forskellige parter. I Figur 2.4 zoomer vi for overskuelighedens skyld alene ind på svarkategorierne i høj grad og i meget høj grad.

Figur 2.4 Spørgsmål til lærere på 7. og 9. klassetrin: I hvilken grad fungerer samarbejdet omkring inkluderende læringsmiljøer med forskellige aktører. I høj grad/i meget høj grad. Procent

Anm.: Med * er markeret statistisk signifikante forskelle mellem Rødovre Kommune og andre kommuner. *p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

Note: Andre kommuner: N = 181-295. Rødovre Kommune N = 14-24. 'Ved-ikke'-svar er sorteret fra.

Kilde: VIVEs spørgeskema til lærere på 7. og 9. klassetrin.

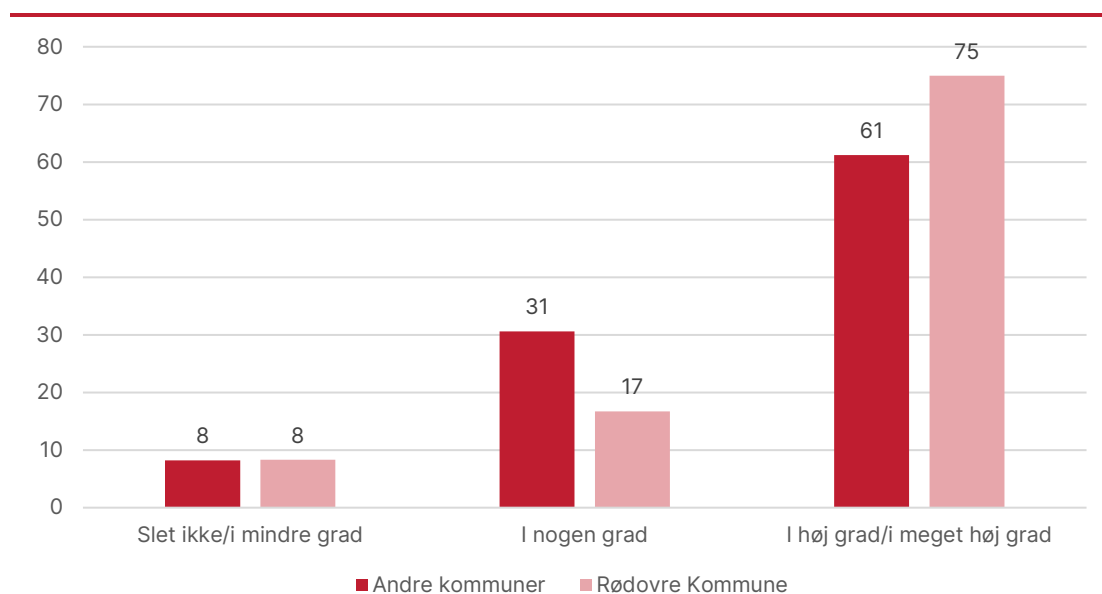
Figur 2.4 viser, at lærere i Rødovre Kommune i markant højere grad oplever, at samarbejdet til skoleforvaltningen og socialforvaltningen i kommunen fungerer i høj grad eller i meget høj grad, sammenlignet med andre kommuner. Dog er der en lavere andel af lærerne i Rødovre Kommune, som vurderer, at samarbejdet med klassens forældre i høj grad eller i meget høj grad er velfungerende, lige som en lavere andel af lærerne vurderer, at der i høj grad eller i meget høj grad er et velfungerende samarbejde med pædagogerne.

Lærerne og pædagogerne tilknyttet 3. og 5. klassetrin er i forbindelse med den gennemførte spørgeskemaundersøgelse stillet et spørgsmål, som mere direkte går på Læringsfællesskaber for alle, men som vi vurderer, at man med en vis rimelighed kan sammenligne med det ovenstående spørgsmål, som lærerne på 7. og 9. klassetrin er blevet stillet. På 3. og 5. klassetrin var spørgsmålet 'I hvilken grad fungerer samarbejdet omkring Læringsfællesskaber for alle med følgende', og der er så spurgt til en række af samarbejdsparter. Da spørgeskemaet til 3. og 5. klassetrin er tilpasset netop Rødovre Kommune, mens spørgeskemaet til 7. og 9. klasse er formuleret bredere for at være relevant for mange forskellige kommuner, er der ikke fuldt sammenfald mellem de parter, der er spurgt til. En række interessante forskelle er, at skolemedarbejderne tilknyttet 3. og 5. klassetrin har en mere positiv vurdering af samarbejdet med skoleledelsen (57 % angiver i høj grad eller i meget høj grad kontra 46 % hos lærerne tilknyttet 7. og 9. klasse) samt en lidt højere vurdering af samarbejdet med klassens forældre (30 % kontra 25 %). Ligeledes er der en højere vurdering af samarbejdet med pædagoger (46 % kontra 36 %). I en fortolkning af forskellene i forhold til vurdering af samarbejdet med pædagoger og forældre er det igen vigtigt at pege på, at både forældresamarbejde og samarbejdet

mellem lærere og pædagoger ofte er et andet og tættere i de yngre klasser end i de ældre. Ligeledes er det vigtigt at pege på, at der indgår pædagoger i besvarelserne for 3. og 5. klassetrin, hvor det kun er lærere, som har besvaret skemaet på 7. og 9. klassetrin. Endelig er der en forskel i vurderingen af samarbejdet med PPR, hvor der er færre medarbejdere på 3. og 5. klassetrin, som vurderer, at dette samarbejde i høj grad eller meget høj grad er velfungerende (17 %) i forhold til vurderingen hos lærerne tilknyttet 7. og 9. klassetrin (26 %). Ud fra vores data er det vanskeligt at give et bud på en håndfast og udtømmende fortolkning af dette, men det er væsentligt at være opmærksom på en sådan forskel i det videre udviklingsarbejde på skolerne og hos skoleafdelingen.

Sparring i hverdagen i kollegateams om tilrettelæggelse af et inkluderende læringsmiljø er vigtigt i forhold til den faglige drøftelse af udfordringer og løsninger samt i forhold til koordinering af tilgange. Desuden spiller sparringen en vigtig rolle i forhold til en løbende faglig udvikling og som en form for uformel kompetenceudvikling. Vi har spurgt til lærernes vurdering af, i hvilken grad de sparrer med deres kolleger om tilrettelæggelsen af et inkluderende læringsmiljø.

Figur 2.5 Spørgsmål til lærere på 7. og 9. klassetrin: I hvilken grad sparrer du med dine kollegaer om tilrettelæggelse af et inkluderende læringsmiljø? Procent

Anm.: Med * er markeret statistisk signifikante forskelle mellem Rødovre Kommune og andre kommuner. *p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

Note: Andre kommuner: N = 294. Rødovre Kommune N = 24. 'Ved-ikke'-svar er sorteret fra.

Kilde: VIVEs spørgeskema til lærere på 7. og 9. klassetrin.

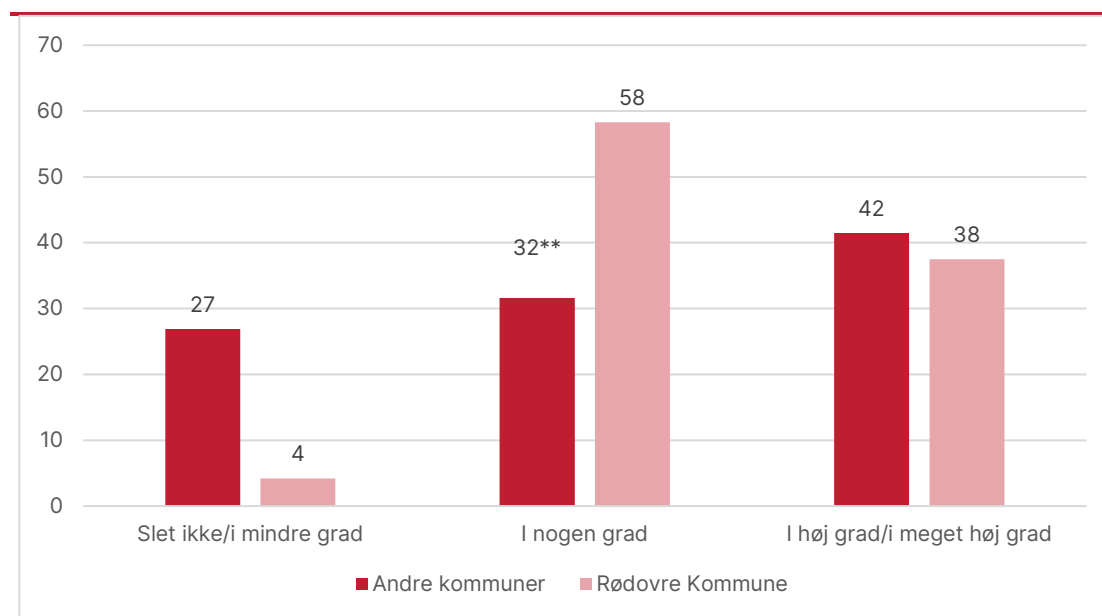
Figur 2.5 viser, at klasse-/kontaktlærerne i Rødovre Kommune i højere grad vurderer, at de sparrer med deres kollegaer om at tilrettelægge et inkluderende læringsmiljø, sammenlignet med lærere i andre kommuner. Dog er tendensen til at angive, at man i høj grad eller i meget høj grad sparrer med sine kolleger omkring det inkluderende arbejde – noget der gælder for majoriteten af lærere uanset kommune – men altså i endnu mere udtalt grad i Rødovre Kommune end i sammenligningskommunerne. Resultatet er stort set det samme for lærere og pædagoger tilknyttet 3. og 5. klassetrin, hvor 73 % har

svaret, at de i høj grad eller i meget høj grad sparrer med deres kolleger (se [hovedrapporten](#) side 28). Igen gør vi opmærksom på, at medarbejderne på 3. og 5. klassetrin har besvaret et let tilpasset spørgsmål, som vi imidlertid vurderer, at man med rimelighed kan sammenligne med det ovenstående.

Resultatet kan ses som udtryk for, at man ifølge medarbejdernes vurdering på skolerne i Rødovre Kommune i høj grad har en samarbejdskultur i forhold til sparringen med kolleger omkring opgaverne i forhold til inklusion.

Mens lærere i Rødovre Kommune i højere grad vurderer, at de sparrer med deres kollegaer om at tilrettelægge et inkluderende læringsmiljø, er der imidlertid en lidt mindre andel af lærerne, som vurderer, at de i høj grad eller i meget høj grad har let adgang til hjælp og vejledning fra en medarbejder med stor specialpædagogisk viden, se Figur 2.6.

Figur 2.6 Spørgsmål til lærere på 7. og 9. klassetrin: I hvilken grad er det din vurdering, at du let kan få hjælp og vejledning fra en medarbejder med stor specialpædagogisk viden? Procent

Anm.: Med * er markeret statistisk signifikante forskelle mellem Rødovre Kommune og andre kommuner. *p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

Note: Andre kommuner: N = 294. Rødovre Kommune N = 24. 'Ved-ikke'-svar er sorteret fra.

Kilde: VIVEs spørgeskema til lærere på 7. og 9. klassetrin.

Hvor 42 % af lærerne i de 10 sammenligningskommuner angiver, at de i høj grad eller i meget høj grad har let adgang til hjælp og vejledning fra en medarbejder med stor specialpædagogisk viden, er der 38 % af lærerne i Rødovre Kommune, som har angivet dette. I Rødovre Kommune er der imidlertid en iøjnefaldende og statistisk signifikant lavere andel af lærerne (4 %), som har angivet, at de slet ikke eller i mindre grad har let adgang til hjælp og vejledning hos en medarbejder med stor specialpædagogisk viden, og tilsvarende flere (58 %), som har angivet, at de i nogen grad har adgang til hjælp og vejledning. Dette kan fortolkes derhen, at det, vi måske kan benævne som bundniveauet i forhold til adgangen til hjælp og støtte hos kolleger med stor specialpædagogisk viden, er højere i Rødovre Kommune end gennemsnittet, og at der ser ud til at være en mere ligelig fordeling af adgangen til hjælp og sparring af denne type. En del af formålet med

etableringen af Pædagogiske Indsats Teams (PIT) på skolerne var netop at sikre adgangen til sparring og drøftelser med medarbejdere med specialpædagogiske kompetencer. Med det forbehold at vi ikke har disse målinger over tid, og dermed ikke kan sige noget om en eventuel forskel efter etableringen af PIT, peger resultaterne altså på, at der er færre lærere i Rødovre Kommune end i sammenligningskommunerne, som vurderer, at de kun i mindre grad eller slet ikke har adgang til en sådan støtte.

Lærerne og pædagogerne tilknyttet 3. og 5. klassetrin har ikke fået stillet et helt tilsvarende spørgsmål, men er blevet spurgt til, i hvilken grad de vurderer, at skolen er nået i mål med at opbygge et godt samarbejde med det Pædagogiske Indsats Team (PIT). PIT-teamet yder som nævnt sparring, hjælp og støtte og er dermed en organisering, som har som et af sine formål at gøre den specialpædagogiske sparring mere tilgængelig, og derfor vurderer vi, at man med en vis rimelighed kan sammenligne besvarelserne på dette punkt. I forhold til det nævnte spørgsmål svarer 62 % af lærerne og pædagogerne på 3. og 5. klassetrin, at de vurderer, at man i høj grad eller i meget høj grad er nået i mål med at etablere et godt samarbejde med det Pædagogiske Indsats Team (PIT) (se i øvrigt hovedrapporten side 14ff.). Analysen i hovedrapporten peger på, at der er en række væsentlige forskelle mellem skolerne i forhold til, hvordan man mere konkret har valgt at organisere PIT-ressourcerne, hvilket kan være en del af forklaringen på den spredning der trods den gennemgående positive tendens er i forhold til medarbejdernes vurderinger. Hovedrapporten peger ligeledes på, at der er forskel på, hvor tydeligt mulighederne for sparring i PIT-organiseringen står for medarbejderne, alt efter om man har haft anledning til at indgå i en sparringsrelation eller ej, hvilket naturligvis også er et væsentligt punkt at medtage i fortolkningen af resultaterne her.

Litteratur

Databeskyttelsesforordningen (2016) – *Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger* Den Europæiske Unions Tidende: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=DA>.

Lindeberg, N. H., Tegtmejer, T., Iversen, K., Andreasen, A. G., Ibsen, J. T., Rangvid, B. S., Bjørnholt, B., Ruge, M. & Ellermann, K. G. 2022. *Styring, organisering og faglig praksis. Delrapport 2. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand*. København: VIVE. <https://www.vive.dk/media/pure/17306/6628106>

MBUL (2016). *Afrapportering af Inklusionseftersynet: Den samlede afrapportering*. København: Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling.

Tegtmejer, T., Jensen, H. L. S., Andreasen, A. G. & Lindeberg, N. H. 2022. *Analyse af Læringsfællesskaber for alle i Rødovre Kommune – Hovedanalyse*. København: VIVE. <https://www.vive.dk/media/pure/17295/6622031>

VIVÉ

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD